

**Göran Skogh &
Jan-Erik Lane:**

**Äganderätten i Sverige.
En lärobok
i rättsekonomi**

Göran Skogh har tillsammans med Jan-Erik Lane skrivit en introducerande lärobok i rättsekonomi, *Äganderätten i Sverige* (SNS Förlag, Stockholm, 237 s). Den bör vara ett välkommet bidrag till både jurist- och ekonomutbildningarnas kurslistor. För ekonomistudenter ger boken en brygga till juridiken som bör kunna öka intresset och förståelsen för rättsliga frågor. För jurister är den en inkörsport till samhällsvenskapsliga teorier som kan an-

vändas vid både tillämpning och utveckling av rättsregler.

Bokens sammanhållande tema är äganderätten. Detta är ett nyckelbegrepp i rättsekonomisk teori och är därför en tråd som författarna använder för att knyta samman flera olika juridiska frågor, från köprätt över miljöpolitik till konstitution. Naturligtvis finns dock delämnena som inte blir särskilt utförligt behandlade. Det gäller bl a familjerätt och konkurrensfrågor.

Boken har en nog särskilt för ekonomistudenter besvärlig start i en rättsfilosofisk diskussion kring rättighetsbegreppet. Där förväntas läsaren kunna termer som jurisprudens och rättsfaktum. I stort sett är dock boken lättläst och välskriven, vilket ju är särskilt viktigt i en bok vars läsare kan ha olika förkunskaper.

Bokens första del går igenom rättsekonomisk teori. Här klargörs grundläggande begrepp som exkluderbarhet, residualrätt och transaktionskostnader. Vidare ges en enkel spelteoretisk inledning till de koordinationsproblem och konflikter mellan individuell och kollektiv rationalitet som rättssystemet försöker lösa.

Ett sätt att analysera rättsregler är att använda analogin med kontrakt. Lagar och domstolar behövs ofta därför att kostnaderna för att i detalj reglera förhållanden mellan parter genom separata avtal är alltför höga. En god vägledning vid utformningen och tillämpning av rätten kan då ges av en föreställning om vilka avtalsregler parterna skulle ha gjort upp om de haft möjlighet. Ur denna synvinkel diskuteras i bokens andra del i tur och ordning köprätt och annan rätt som är kopplad till lös egendom, bolagsrätt samt mer övergripande frågor om statens roll i samhället.

Bokens tredje del behandlar ämnen som har ägande till mark och naturresurser som gemensam nämnare. Ett kapitel behandlar fastighetsrätten, ett annat miljöpolitik och ett tredje frågan om ett egendomsskydd behövs i grundlagen, en

fråga av allmän betydelse, men som bl a gäller just fastighetsrätten.

I det stora hela tycker jag att boken är väl avvägd för sitt syfte att vara en introduktionsbok. På några punkter är den dock i svagaste laget. Detta gäller särskilt de teoretiska avsnitten. Jag hade gärna sett en mer utförlig diskussion av incitamentsavtal. Nu ges en rätt ytlig behandling av *moral hazard* men ingen av *adverse selection*. Den centrala roll som "fångens dilemma" ges i olika tillämpningar borde ha motiverat en problematiserande framställning som mer utförligt diskuterade de insikter som givits av såväl teoretisk (tex upprepade spel) och empirisk forskning (tex Elinor Ostroms studier av spontant utvecklade rättsordningar för allmänningar). Den omfattande miljöekonomiska litteraturen om *the Polluter Pays Principle* tycks författarna inte känna till; att bara använda Coase-teoremet som stöd för intuitionen i denna fråga är helt otillräckligt. När det gäller tillämpningarna lider jag någon gång med författarna i deras problem att hänga med i den snabba rättsutvecklingen. Att tex skriva "miljöavgifter är för närvarande under införande inom energiområdet" är fatalt när boken kommer ut ungefär samtidigt som de första utvärderingarna av de miljöavgifter som nu funnits i flera år.

Mitt omdöme om boken är dock helt klart: Den rekommenderas!

Professor LARS HULTKRANTZ
Nationalekonomiska institutionen
Umeå universitet